

Asia: VN/10343/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi saaristolain

Lausunnonantajan lausunto

Yhteenveto kommentteistanne lausuntokoosteen laatimista varten

Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry (jäljempänä "MaRa") lausuu luonnoksesta hallituksen esitykseksi seuraavaa:

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi saaristolaki. Samalla voimassa oleva laki saariston kehityksen edistämisestä kumottaisiin. Esityksen tavoitteena on edistää saariston elinvoimaa ja vastata muuttuneeseen toimintaympäristöön saaristossa ja yhteiskunnassa.

MaRa toteaa, että matkailu on yksi saaristoalueiden tärkeimmistä elinkeinoista. Matkailun toimintaedellytyksiä saaristoalueilla on sen vuoksi perusteltua vahvistaa. Matkailua ei tule asettaa vastakkain saariston pysyvän asumisen edellytysten ja saaristossa asuvien hyvinvoinnin edistämisen kanssa. Matkailun vahvistumisesta saaristoalueilla hyötyvät myös siellä pysyvästi asuvat henkilöt.

MaRa pitää perusteltuna uuden saaristolain säätämistä esityksessä ehdotetulla tavalla.

Matkailulle tärkeimmät tavoitteet saaristoalueilla ovat saavutettavuuden ja infran parantaminen. Saariston hyvä saavutettavuus ja hyvät liikenneyhteydet ovat matkailun ehtoja. Hyvät maa- ja meriyhteydet merkitsevät, että mantereella asuvat ja matkailijat pääsevät sujuvasti rannikon lisäksi myös saaristoon. Toimivat yhteydet parantavat arjen sujuvuutta sekä elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä sekä tukevat ja vahvistavat saaristoalueiden elinvoimaisuutta. Samalla kuitenkin liikkumisen kustannusten tulee olla kohtuullisia. Toimivan saaristoliikenteen tukeminen on tärkeää.

MaRa pitää perusteltuna yhteysalusliikenteen palveluntuottajille asetettavaa uutta varautumisvelvollisuutta. Se on tärkeä velvoite, sillä yhteysalusliikenteen reitillä olevat saaret ovat

erityisen haavoittuvassa asemassa. Yhteysalusliikenne on usein ainoa yhteys saarten ja mantereen välillä.

Matkailu- ja ravintola-alan näkökulmasta yksi konkreettinen keino saariston elinkeinotoiminnan edistämiseksi olisi sallia ravintoloille oikeus viinien ulosmyyntiin.

MaRa katsoo, että saariston elinkeinotoiminnalle ja saaristomatkailulle erittäin haitallista matkailijaveroa ei tule säätää.

MaRa kannattaa ja pitää tärkeänä säilyttää laissa mahdollisuus avustuksen myöntämiseen saariston luonnon ja maiseman hoitoon edistäen saariston perinteisen kulttuuriympäristön, luonnon ja maiseman säilymistä ja kunnostamista.

Kommenttinne 1–2 §:ään sekä niiden perusteluihin

-

Kommenttinne 3–6 §:ään sekä niiden perusteluihin

-

Kommenttinne 7–8 §:ään sekä niiden perusteluihin

Yhteysalusliikenteen palvelut

Lakiehdotuksen 7 §:ssä säädettäisiin yhteysalusliikenteen palveluista. Sen mukaan valtion on huolehdittava valtion talousarviossa osoitettujen varojen rajoissa siitä, että saaristossa on käytettävissä vakituisen asumisen kannalta välttämättömät yhteysalusliikenteen palvelut lakiehdotuksen 3 §:n mukaisessa ulko- ja välisaaristossa.

Matkailulle tärkeimmät tavoitteet saaristoalueilla ovat saavutettavuuden ja infran parantaminen. Saariston hyvä saavutettavuus ja hyvät liikenneyhteydet ovat matkailun elinehtoja. Hyvät maa- ja meriyhteydet merkitsevät, että mantereella asuvat ja matkailijat pääsevät sujuvasti rannikon lisäksi myös saaristoon. Toimivat yhteydet parantavat arjen sujuvuutta sekä elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä sekä tukevat ja vahvistavat saaristoalueiden elinvoimaisuutta. Samalla kuitenkin liikkumisen kustannusten tulee olla kohtuullisia. Toimivan saaristoliikenteen tukeminen on tärkeää.

MaRa toteaa, että yhteysalusliikennepalvelujen tulee olla joustavia sekä maksuttomia tai hinnaltaan kohtuullisia.

Yhteysalusliikenteen varautumisvelvollisuus

Lakiehdotuksen 8 §:n mukaan yhteysalusliikenteen palveluntuottajan olisi varauduttava normaaliolojen häiriötilanteisiin sekä valmiuslaissa tarkoitettuihin poikkeusoloihin ja huolehdittava toiminnan jatkumisesta niiden aikana. Lisäksi palveluntuottajan olisi arvioitava toimintansa jatkuvuutta vaarantavat riskit ja laadittava niiden perusteella valmiussuunnitelma. Varautumisvelvollisuus tulisi voimaan kuuden kuukauden kuluttua lain voimaantulosta, jotta palveluntuottajilla olisi riittävästi aikaa noudattaa uutta velvollisuutta.

Yhteysalusliikenteen varautumisvelvollisuus olisi kokonaan uusi velvoite yhteysalusliikenteen palveluntuottajille. Se olisi samankaltainen kuin henkilö- ja tavaraliikenneluvan haltijoita koskeva varautumisvelvollisuus, josta säädetään liikennepalvelulain (320/2017) 18 §:ssä.

MaRa pitää perusteltuna yhteysalusliikenteen palveluntuottajille asetettavaa uutta varautumisvelvollisuutta. Se on tärkeä velvoite, sillä yhteysalusliikenteen reitillä olevat saaret ovat erityisen haavoittuvassa asemassa. Yhteysalusliikenne on usein ainoa yhteys saarten ja mantereen välillä.

Kommenttinne 9–10 §:ään sekä niiden perusteluihin

Saariston elinkeinotoiminnan edistäminen

Lakiehdotuksen 10 §:ään sisältyy ehdotus, joka koskee saariston elinkeinotoiminnan edistämistä.

Maa- ja metsätalousministeriö julkaisi vuonna 2024 raportin Suomen saaristoalueiden tilannekuvasta. Siinä kuvatussa saariston elinkeinot vaihtelevat merkittävästi ja toimeentulo saaristossa vaatii usein monialaista yrittäjyyttä. Saariston perinteiset elinkeinot maa-, metsä- ja kalatalous ovat vähentyneet huomattavasti. Sen sijaan erityisesti matkailu ja palvelualojen työpaikat ovat lisääntyneet viime vuosina saaristossa.

MaRa toteaa, että saaristo- ja rannikkoalueet ovat merkittäviä matkailun ja luonnon virkistyskäytön kannalta. Näiden alueiden keskeisiä matkailukohteita ovat muun muassa kansallispuistot sekä erilaiset kulttuuriympäristöt. Luontomatkailu on merkittävä saaristoon ja rannikolle suuntautuvan matkailun muoto.

Ravintoloille oikeus viinien ulosmyyntiin

Matkailu- ja ravintola-alan näkökulmasta yksi konkreettinen keino saariston elinkeinotoiminnan edistämiseksi olisi sallia ravintoloille oikeus viinien ulosmyyntiin.

MaRa on esittänyt, että ravintoloille tulee antaa oikeus myydä ulos enintään 18-prosenttisia viinejä kello 21.00 asti. Ruokaravintoloille tulee antaa oikeus myydä avattu viinipullo mukaan otettavaksi kello 24.00 asti.

Viinien ulosmyyntioikeus tarjoaisi ravintoloille mahdollisuuden nykyistä laajempaan palvelujen tarjontaan ja parantaisi ravintoloiden heikkoa kannattavuutta. Ulosmyyntioikeus olisi erityisen tärkeää saaristossa sijaitsevien majoitusliikkeiden ja vierasvenesatamien yhteydessä oleville ravintoloille sekä ravintoloille, jotka tekevät ruokaa käsin kotimaisista raaka-aineista.

MaRa toteaa, että viinien ulosmyyntioikeuden salliminen ravintoloille piristäisi saaristomatkailua ja olisi saaristoalueilla sijaitsevien ravintoloiden kannattavuuden kannalta erinomaista, koska niiden sesonki on lyhyt. Lisäksi se palvelisi paitsi matkailijoita, myös saariston vakituisia asukkaita ja toisi sitä kautta lisää verotuloja ja työllisyyttä.

Mahdollinen matkailijavero vaikuttaisi saariston elinkeinotoimintaan sitä heikentävästi

Valtiovarainministeriö on selvittämässä mahdollisen matkailijaveron käyttöön ottamista Suomessa.

MaRa katsoo, että matkailijavero tulisi olemaan erityisen haitallinen majoituspalveluja saaristoalueilla tarjoaville yrityksille.

Saaristoalueilla toimivien majoitus- ja matkailuyritysten sesonki on lyhyt. Se vaikuttaa myös siihen, että majoitusliikkeiden perustaminen saaristoalueille on vaikeaa. Se on yksi saaristomatkailun kehittymisen suurimpia esteitä. Jos tavoitteena on houkutella saaristoon nykyistä enemmän ulkomaalaisia matkailijoita, tulee siellä olla isompia majoitusliikkeitä, jotka toimivat alueen veturi- ja ankkuriyrityksinä ja vetävät siten muita yrityksiä puoleensa.

Norja on ottamassa käyttöön matkailijaveron. Siellä se koskisi myös vierasvenesatamia. Matkailijaveron ulottaminen Suomessakin vierasvenesatamissa oleviin veneisiin johtaisi vierasvenesatamien liiketoiminnan heikentymiseen, koska veneilijät rantautuisivat sen jälkeen ei-virallisiin paikkoihin, mikä lisäisi saaristoalueiden roskaantumista ja vähentäisi niiden viihtyisyyttä.

Matkailijaveron heikentäisi olemassa olevien majoitusliikkeiden kannattavuutta ja nostaisi majoitusliikkeiden investointikynnystä edelleen ja vaikeuttaisi siten saaristomatkojen kehittymistä.

MaRa katsoo, että saariston elinkeinotoiminnalle ja saaristomatkoille erittäin haitallista matkailijaveron ei tule säätää.

Kommenttini 11–12 §:ään sekä niiden perusteluihin

Avustus saariston luonnon, maiseman tai kulttuuriympäristön hoitoon

Lakiehdotuksen 12 §:n mukaan saaristoluonnon tai -maiseman hoitoon ja vaalimiseen voidaan myöntää avustusta toimenpiteisiin, jotka kohdistuvat 4 §:ssä tarkoitettuun saaristokuntaan tai muun kunnan saaristo-osaan. Avustusta voidaan myöntää 4 §:ssä tarkoitettulle saaristokunnalle tai kunnan saaristo-osalle kuntalain (410/2015) 3 §:ssä tarkoitettulle tällaisen kunnan jäsenelle taikka yhdistykselle tai säätiölle, jolla on toimintaa tällaisessa kunnassa. Avustusta voidaan myöntää myös saariston perinteisen kulttuuriympäristön rakennusten ja rakennelmien hoitoon ja vaalimiseen.

MaRa toteaa, että luonnon monimuotoisuus muodostaa pohjan luonnon tarjoamille palveluille, joita ovat esimerkiksi virkistys ja luontomatkojen. Avustus voi parantaa saariston viihtyisyyttä ja vetovoimaa, ja vaikuttaa siten myönteisesti saariston virkistyskäyttöön ja luontomatkojen. Avustus voi vaikuttaa myönteisesti myös saariston asukkaiden terveyteen, elinoloihin ja viihtyisyyteen ylläpitämällä saariston kylämaisemaa ja kulttuuria sekä parantamalla viihtyisyyttä ja alueen vetovoimaa.

MaRa kannattaa ja pitää tärkeänä säilyttää laissa mahdollisuus avustuksen myöntämiseen saariston luonnon ja maiseman hoitoon edistämällä saariston perinteisen kulttuuriympäristön, luonnon ja maiseman säilymistä ja kunnostamista.

Kommenttini 13–14 §:ään sekä niiden perusteluihin

-

Kommenttini vaikutuksista (luku 4.2 Pääasialliset vaikutukset)

-

Kommenttini yleisperusteluista (luvut 1–12, lukuun ottamatta lukuja 4.2 Pääasialliset vaikutukset ja 7 Säännöskohtaiset perustelut)

-

Kommenttini saaristoasian neuvottelukuntaa koskevasta valtioneuvoston asetuserinnuksesta

-

Hämäläinen Sami
Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRa ry